

Wetsanalyse 1.0.0

voor een werkbare uitvoering van wetgeving met ICT

MinBZK Praktijkrichtlijn
Vastgestelde versie 30 november 2023

Deze versie:

<https://minbzk.github.io/wetsanalyse-20231130>

Laatst gepubliceerde versie:

<https://minbzk.github.io/wetsanalyse>

Laatste werkversie:

<https://minbzk.github.io/wetsanalyse/>

Redacteurs:

[Mariette Lokin](#) (Hooghiemstra & Partners)

[Frank Harmsen](#) (PNA)

Auteurs:

[Mariette Lokin](#)

[Steven Gort](#)

Doe mee:

[GitHub MinBZK/wetsanalyse](#)

[Dien een melding in](#)

[Revisiehistorie](#)

[Pull requests](#)

Dit document is ook beschikbaar in dit niet-normatieve formaat: [pdf](#)

Dit document valt onder de volgende licentie:

[Creative Commons 0 Public Domain Dedication](#)

Samenvatting

Tekst

Status van dit document

Dit is de definitieve versie van dit document. Wijzigingen naar aanleiding van consultaties zijn doorgevoerd.

Inhoudsopgave

Samenvatting

Status van dit document

1. **Niet-normatieve deel**
2. **Wetsanalyse**
 - 2.1 Introductie
 - 2.2 Aanpak
 - 2.3 Juridisch Analyschema
 - 2.4 Uitnodiging om bij te dragen
3. **Conformiteit**
4. **Lijst met figuren**
- A. **Index**
 - A.1 Begrippen gedefinieerd door deze specificatie
 - A.2 Begrippen gedefinieerd door verwijzing

§ 1. Niet-normatieve deel

Dit onderdeel is niet normatief.

Bijvoorbeeld een introductie.

NOOT: index

Dit hoofdstuk is toegevoegd met `class="informative"` in `config.js`.

§ 2. Wetsanalyse

§ 2.1 Introductie

Wetgeving is een belangrijk instrument om de samenleving in goede banen te leiden; het is geen doel op zich maar een middel om maatschappelijke doelen te realiseren. Om wetgeving op een effectieve, rechtmatige en uitlegbare manier te kunnen uitvoeren, moet het nodige gebeuren. Dat geldt nog sterker als in de uitvoering ICT-toepassingen worden ingezet. Uitvoeringsorganisaties van de rijksoverheid zoals het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, de Dienst Uitvoering Onderwijs en de Belastingdienst hebben inmiddels omvangrijke ICT-landschappen om de steeds groter wordende stroom aan beslissingen die zij nemen over burgers en bedrijven af te handelen.

WETSANALYSE

voor een werkbare
uitvoering van
wetgeving met ICT

Anouschka Ausems
John Bulles
Mariette Lokin

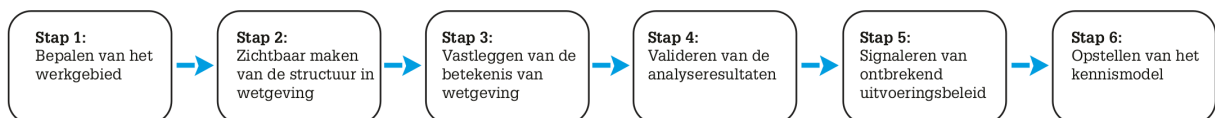
Boomjuridisch

Figuur 1 Boek Wetsanalyse

Een goede vertaling van wetgeving naar de uitvoeringspraktijk vraagt om een aanpak waarbij alle stappen voor het interpreteren, preciseren en nader invullen van wetgeving expliciet en op een gestructureerde manier worden vastgelegd. Dat zorgt ervoor dat de keuzes die worden gemaakt bij het vertalen van wetgeving naar uitvoering helder zijn en dat besluiten die op grond van die keuzes worden gemaakt, uit te leggen en te verantwoorden zijn. Een ander voordeel van zo'n aanpak is dat bij wijziging van de wetgeving gemakkelijker te bepalen is welke aanpassingen nodig zijn in de ICT-systemen. Dat maakt uitvoeringsorganisaties wendbaarder bij de implementatie van wetgeving.

§ 2.2 Aanpak

Wetsanalyse is een aanpak die dit ondersteunt; de beschrijving en toepassing ervan staan in dit boek centraal. Het boek bestaat uit twee delen. Het eerste deel behandelt de theorie van Wetsanalyse. Om de context te schetsen wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de karakteristieken van wetgeving die maken dat (het inrichten van) de uitvoering vaak bewerkelijk is. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de verschillende stappen in de aanpak van Wetsanalyse beschreven:

Figuur 3.1 Overzicht van de stappen in Wetsanalyse

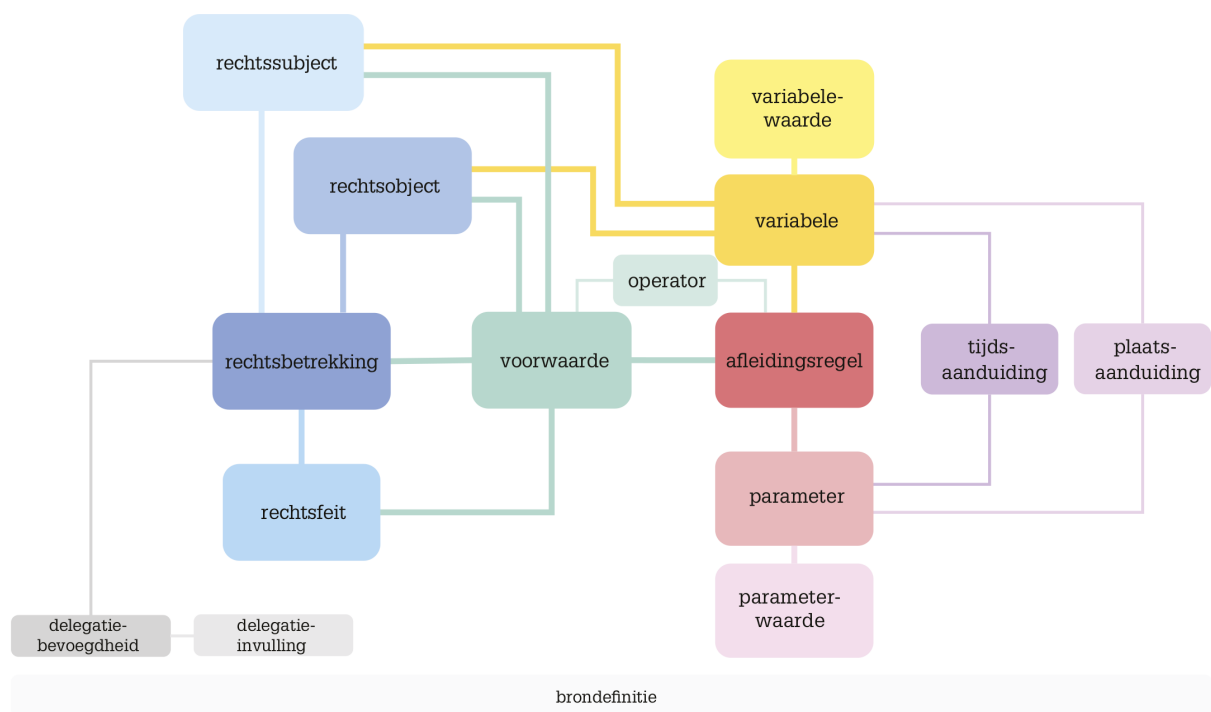
Figuur 2 Stappen Wetsanalyse

1. **Bepalen van het werkgebied** het bepalen van de scope van de wetgeving en het uitvoeringsbeleid waarop Wetsanalyse toegepast wordt, bijvoorbeeld voor het bouwen van een ICT-systeem of een uitvoeringstoets op concept wetgeving.
2. **Zichtbaar maken van de structuur in wetgeving** door het identificeren van de juridische ‘grammatica’ van wetgeving met behulp van een juridisch analyseschema.
3. **Vastleggen van de betekenis van wetgeving** door het definiëren van de begrippen voor iedere formulering in de wetgeving met de daarbij behorende eigenschappen en te maken concrete voorbeelden die de betekenis van elk begrip verduidelijken en aanscherpen.
4. **Valideren van de analyseresultaten** met behulp van concrete voorbeelden en juridische scenario’s worden de analyseresultaten uit de vorige stappen getoetst.
5. **Signaleren van ontbrekend uitvoeringsbeleid** waar interpretaties en uitvoeringsaspecten naar voren komen die nog niet in uitvoeringsbeleid zijn vastgelegd, gaat een signaal naar de

verantwoordelijken zodat dit alsnog gebeurt. Dit is essentieel voor de rechtmatigheid van elke beslissing of berekening. Alles moet terug te voeren zijn op wetgeving of officieel vastgesteld uitvoeringsbeleid.

6. **Opstellen van het kennismodel** ondersteund door modelleervaardigheden wordt de betekenis van de wetgeving en het uitvoeringsbeleid overzichtelijk en samenhangend vastgelegd in een model, zodat deze kennis beschikbaar is voor implementatie in de uitvoeringspraktijk.

§ 2.3 Juridisch Analyschema

Figuur 4.1 Juridisch analyschema

Figuur 3 Juridisch Analyschema

Hoofdstuk 4 behandelt het juridisch analyschema dat gebruikt wordt bij Wetsanalyse en waarin verschillende juridische elementen die in wetgeving voorkomen in samenhang gerangschikt zijn. Deze elementen vormen de klassen die bij Wetsanalyse aan formuleringen in de wetgeving worden toegekend. Het indelen van formuleringen in juridische klassen biedt ondersteuning bij het expliciet maken van de betekenis van die formuleringen. Hoofdstuk 5 gaat in op de multidisciplinaire samenwerking tussen juristen, informatieanalisten en ICT-ontwikkelaars die essentieel is voor een optimaal resultaat van Wetsanalyse. Zij voeren aan de hand van concrete voorbeelden en scenario's steeds samen het gesprek over de uitkomsten van de analyse en de interpretatie die daarbij aan de wetgeving is gegeven. Dit is van groot belang voor de kwaliteit van

de analyse en daarmee voor de juistheid van de uiteindelijke uitvoering van de wetgeving. In hoofdstuk 5 worden ook enkele aanbevelingen gedaan voor succesvolle toepassing en implementatie van Wetsanalyse.

Het tweede deel van het boek bestaat uit twee grote casus waarin de praktische toepassing van Wetsanalyse wordt getoond. In hoofdstuk 6 wordt de inkomensafhankelijke bijdrage in artikel 43 Zorgverzekeringswet (Zvw) uitgewerkt. Deze bijdrage wordt geheven door de Belastingdienst. Voor hoofdstuk 7 is uitwerking van het wetsvoorstel Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (afdeling 2.3 Awb) gekozen. Dit wetsvoorstel zorgt voor aanpassing van de regels voor digitale communicatie tussen burgers en overheid aan de eisen van de tijd. Deze verschillende casus laten zien dat Wetsanalyse op zowel algemene als domeinspecifieke wetgeving toepasbaar is, en zowel op bestaande wetgeving als op wetgeving in wording.

Met dit boek wordt beoogd de aanpak voor Wetsanalyse breed bekend te maken voor iedereen die in werk of studie te maken heeft met toepassing of uitvoering van wetgeving. Hoewel de nadruk ligt op digitale uitvoering van wetgeving bij uitvoeringsorganisaties van de rijksoverheid, kan het ook van waarde zijn in het juridisch en informatiekundig onderwijs op hogescholen, universiteiten en postacademische opleidingen. Het doel is steeds een brug te slaan tussen de taal van juristen en de techniek van de ICT.

§ 2.4 Uitnodiging om bij te dragen

Het boek beschrijft de aanpak en toepassing van Wetsanalyse naar de stand van begin 2021. Wetsanalyse zal echter zich blijven vernieuwen onder invloed van ontwikkelingen in wetgeving, rechtstoepassing en technologie. De lezers worden nadrukkelijk uitgenodigd om met Wetsanalyse aan de slag te gaan en ervaringen en ideeën te delen, om zo samen te werken aan het verfijnen en doorontwikkelen van Wetsanalyse. Net zoals samenwerking essentieel is in de concrete toepassing van Wetsanalyse: steeds multidisciplinair en stapsgewijs.

§ 3. Conformiteit

Naast onderdelen die als niet normatief gemarkeerd zijn, zijn ook alle diagrammen, voorbeelden, en noten in dit document niet normatief. Verder is alles in dit document normatief.

§ 4. Lijst met figuren

[Figuur 1 Boek Wetsanalyse](#)

[Figuur 2 Stappen Wetsanalyse](#)

[Figuur 3 Juridisch Analyseschema](#)

§ [A. Index](#)

§ [A.1 Begrippen gedefinieerd door deze specificatie](#)

§ [A.2 Begrippen gedefinieerd door verwijzing](#)

